

ΜΑΘΗΜΑ 4

ΤΑ ΣΗΜΕΙΑ ΣΤΙΣΗΣ ΚΑΙ Η ΧΡΗΣΗ ΤΟΥΣ ΣΤΟΝ ΛΟΓΟ (2)

Τα εισαγωγικά (« » “ ”)

Τα χρησιμοποιούμε:

- ✓ Για να παραθέσουμε τίτλους (βιβλίων, έργων, κλπ.), ονόματα, επιγραφές, κλπ.
 - Τα «Τραγούδια του Αγώνα» είναι δίσκος του Μίκη Θεοδωράκη.
 - Το υποβρύχιο «Παπανικολής» πήρε το όνομά του από τον γνωστό μπουρλοτιέρη.
 - Το ζαχαροπλαστείο «Ο Σοκολατένιος» σάς εύχεται μια γλυκιά χρονιά.
- ✓ Όταν, μέσα στην πρόταση που γράφουμε, θέλουμε να αναφέρουμε ακριβώς τα λόγια κάποιου.

«Πολύ κρύο σήμερα!» είπε η Άρτεμις μόλις μπήκε στο σπίτι.
- ✓ Στους διαλόγους, όταν δεν βάζουμε παύλα.

«Γεια!»
«Γεια!»
«Τι λέει;»
«Καλά!»
- ✓ Όταν παραθέτουμε τα λόγια που σκέφτεται κάποιος.

«Άραγε, πώς να είναι η ζωή σε άλλους πλανήτες;» σκεφτόταν ο Αρίστος.
- ✓ Γενικά, σε κάθε περίπτωση που θέλουμε να αναφέρουμε μία λέξη ή φράση που την έχουμε πάρει από αλλού και ταιριάζει να την βάλουμε στην πρόταση που γράφουμε.

Πολύ «μη μου άπτου» μάς έχεις γίνει τελευταία και παρεξηγείσαι με το παραμικρό!

Παρατηρήσεις πάνω στα εισαγωγικά

- ✓ Όταν, μέσα σε μία πρόταση με εισαγωγικά χρειαστεί να βάλουμε πάλι εισαγωγικά, τα δεύτερα τα βάζουμε έτσι: “ ” ή “ ”.

«Άσε τα “δεν θέλω” και πες μου τι δώρο να σου πάρω!» είπε ο νονός της.
- ✓ Το ερωτηματικό, το θαυμαστικό, τα αποσιωπητικά σημειώνονται μέσα από τα εισαγωγικά του τέλους (εκτός κι αν δεν ανήκουν νοηματικά στο κείμενο που είναι κλεισμένο με εισαγωγικά, οπότε μπαίνουν έξω από αυτά).

«Τι όμορφο άλογο!» αναφώνησε με ενθουσιασμό.

Τα αποσιωπητικά (...)

Πότε μπαίνουν:

Όταν για κάποιον λόγο δεν τελειώνουμε την φράση μας, ή θέλουμε να δείξουμε πως είμαστε σκεφτικοί και προβληματισμένοι για κάτι.

- Κάτσε καλά, γιατί...
- Τι ωραία που περάσαμε χτες!...
- Τι τα θυμάσαι τώρα αυτά...

Μέσα ή έξω από τα εισαγωγικά;

Τα αποσιωπητικά μπαίνουν...

- ...μέσα από τα εισαγωγικά, όταν ανήκουν στα λόγια που κλείνονται σ' αυτά:
«Άσε με τώρα...» μουρμούρισε μέσα από τα δόντια του και έφυγε.
(Τα αποσιωπητικά ανήκουν στην φράση "Άσε με τώρα", άρα πάνε μαζί μ' αυτήν, μέσα από τα εισαγωγικά.)
- ...έξω από αυτά, όταν ανήκουν στο κείμενο που εισάγει τα ξένα λόγια.
Ο παππούς μου, όταν ζούσε, μου έλεγε «Να έχεις πάντα το μυαλό σου σε εγρήγορση»...
(Τα αποσιωπητικά εδώ δεν ανήκουν στην φράση "Να έχεις πάντα το μυαλό σου σε εγρήγορση" · ανήκουν στην κυρίως πρόταση, άρα θα πάνε έξω από τα εισαγωγικά.)

Γαύρα (-)

Δηλώνει αλλαγή του συνομιλητή σε έναν διάλογο:

- Γεια σου!
- Γεια!
- Τι κάνεις;
- Καλά!

ΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΟ (;)

✓ ΜΠΑΙΝΕΙ...

...στο τέλος κάθε άμεσης ερώτησης.

Τι ώρα είναι; Γιατί δεν μου μιλάς;

✓ ΔΕΝ ΜΠΑΙΝΕΙ...

...στις πλάγιες ερωτήσεις:

Τον ρώτησε τι ώρα είναι.

Μέσα ή έξω από τα εισαγωγικά;

Το ερωτηματικό μπαίνει...

- ...μέσα από τα εισαγωγικά, όταν ανήκει στα λόγια που κλείνονται σ' αυτά:
«Εσύ είσαι ο καπετάν-Γιώτης;» φώναξε όταν τον είδε.
(Το ερωτηματικό ανήκει στην φράση "Εσύ είσαι ο καπετάν-Γιώτης", άρα πάει μαζί μ' αυτήν, μέσα από τα εισαγωγικά.)
- ...έξω από αυτά, όταν ανήκει στο κείμενο που εισάγει τα ξένα λόγια.
Ποιοι έλεγαν το «ἤ τάν ἤ ἐπί τᾶς»;
(Το ερωτηματικό δεν ανήκει στο "ἤ τάν ἤ ἐπί τᾶς" · ανήκει στην κυρίως πρόταση · στην ερώτηση, άρα θα πάει έξω από τα εισαγωγικά.)

ΤΟ ΕΝΩΤΙΚΟ (-)

Βάζουμε ενωτικό:

- ✓ Στο τέλος της σειράς, όταν δεν χωράει ολόκληρη η λέξη (για να την συνεχίσουμε στην επόμενη σειρά).
- ✓ Συνήθως όταν γράφουμε μακρόσυρτες συνθέσεις λέξεων.
 - κοινωνικο-οικονομικός, πολιτικο-φιλοσοφικός.
- ✓ Ύστερα από προτακτικά, όπως: Αη-, μπαρμπα-, κυρα-, μαστρο-, κλπ.
 - κυρά-Μαρία, Αη-Γιώργης, μαστρο-Βαγγέλης, παπα-Θανάσης, κλπ.
- ✓ Όταν χρησιμοποιούμε μαζί δύο παράλληλες λέξεις.
 - πρωί-βράδυ, μέρα-νύχτα, βρέξει-χιονίσει, κλπ.
- ✓ Στα διπλά ονόματα ή τα διπλά επώνυμα, των ανθρώπων.
 - Άννα-Μαρία, Κριστιαν-Πάτρικ, Πέτρος Ευτυχίδης-Καραγκιοζίδης, κλπ.

Το θαυμαστικό (!)

Βάζουμε θαυμαστικό:

- ✓ Υστερα από επιφωνήματα που εκφράζουν θαυμασμό, λύπη, χαρά, ντροπή, πάθος, φόβο, ελπίδα, ειρωνεία, κλπ.
 - Ωχ!, Μπράβο!, Μακάρι!, Πω, πω! κλπ.
- ✓ Μέσα σε παρένθεση, τις φορές που θέλουμε να σχολιάσουμε αυτό που γράφουμε:
 - Λέει πως έκανε μόνο μιάμιση ώρα από την Αθήνα ως την Λαμία (!).

Μέσα ή έξω από τα εισαγωγικά;

Το θαυμαστικό μπαίνει...

- ...μέσα από τα εισαγωγικά, όταν ανήκει στα λόγια που κλείνονται σ' αυτά:
Κοιτώντας την με θαυμασμό, αναφώνησε: «Πω, πω! Τι είπες τώρα!». (Τα θαυμαστικά ανήκουν στην φράση "πω, πω, τι είπες τώρα", άρα πάνε μαζί μ' αυτήν, μέσα από τα εισαγωγικά. Και, φυσικά, βάζουμε και την τελεία στο τέλος, έξω από τα εισαγωγικά, αφού τελειώνει η περίοδος.)
- ...έξω από αυτά, όταν ανήκει στο κείμενο που εισάγει τα ξένα λόγια.
Πόση σοφία κρύβει το απόφθεγμα του Ρήγα «Όποιος ελεύθερα συλλογάται, συλλογάται καλά»!
(Το θαυμαστικό δεν ανήκει στην φράση του Ρήγα" · ανήκει στην κυρίως πρόταση, άρα θα πάει έξω από τα εισαγωγικά.)

Διηρητή παύλα (- -)

Όταν μία εμβόλιμη φράση δεν έχει πάρα πολύ στενή σχέση με το κείμενο, ώστε να την περικλείσουμε (να την τοποθετήσουμε μέσα) σε κόμματα, την βάζουμε ανάμεσα από δύο παύλες.

Όταν ήμουν μικρός - πάνε πολλά χρόνια από τότε... - ήθελα να γίνω αστροναύτης.

